

на съобщенията за жестокости в България: в. "Морнинг пост" пишел , че страшното описание в „Дейли нюз“ за Батак възбудило ужас навсякъде. „Английското влияние не трябва да се употребява в полза на най-жестокия деспот, който светът познава“¹¹.

„Стара планина“ съобщава , че по разпореждане на английското правителство „Лондон газет“ е публикувал докладите на Беринг и Скайлър за анкетите им в България¹².

С изнасянето на истината за зверствата в България се поставя и въпросът за отговорността на водача на потушителите на въстанието. Към него проявява подчертан интерес европейската общественост. На страниците на тогавашните вестници може да се намерят сведения за отношението на турските власти към башибозушките главатари. В. „Стара планина“ предава съобщение на Макгахан, че Ахмед Барутанлията, палачът на Батак, е повишен в чин. Със засилването на протестното движение в Европа в неговата съдба настъпва обрат. В. „Възраждане“ цитира „Кьолнише цайтунг“, според който, председателят на една от турските анкетни комисии Блук бей плаче, когато идва в Батак и изисква заповед за ареста на Барутанлията. Български вестници съобщават, че той е задържан заедно с други турски първенци. В началото на 1877 г. в. „Дунав“ помества известие за издирването на Молла Али от Доспат и Мехмед от Дорково, които също са обвинени за зверствата в Батак, но успели да се укрият. „Стара планина“ отбелязва, че е пристигнало разпореждане от Цариград, Барутанлията , заедно с други обвинени, да бъде обесен в Одрин¹³. Всъщност той така и не получава истинско възмездие от турския съд. Следствието срещу него в Пловдив се проточва с месеци. В началото на Освободителната война, той, с двама съучастници, е преместен в Цариград, а след Освобождението е отново на свобода. Завръща се в Доспатския край, който остава в границите на Турция. Там торМОЗИ и ограбва местното българомохамеданско население, а според някои сведения е сред турските агенти, които подклаждат напрежението в така наречените неприсъединени села¹⁴.

Башибозушките водачи смятат, че са заличили Батак от лицето на земята. По заповед на Барутанлията един ходжа прогласява, „че на поляната от бившето село Батак ще се сее ечмен за конете на правоверните“¹⁵. За около два месеца най-голямото родопско село запустява напълно. През юли малка част от спасилите се батачани се завръща, но повечето събират смелост да се приберат едва след посещенията на чуждите анкетни комисии в началото на август 1876 г. До есента повечето от останалите живи се прибират в родното си място. Възрожденският печат е един от важните източници за първите месеци от живота в Батак след